

Életfogytig

*Tartam és tartalom • Jogalkalmazási dilemma •
Csapdahelyzet*

Büntetőjogi szankciórendszerünk egyik, pusztá létezésében is vitatott intézménye — a bevezetett, fenntartott, megszüntetett, majd újból bevezetett — életfogytig tartó szabadságvesztés.

Történeti vázlat

Már jóval a Csemegi-kódex megjelenését megelőzően is létezett hazai jogunkban, a XV. század végén.¹

A hivatkozott kódex szerint a fegy-

ház vagy életfogytig tartó, vagy há-
tározott tartamú volt. Már ekkor is
található utalás a magyar büntetőjog-
ban arra — a tárgyalt büntetés je-
lentőségét illetően —, hogy az kitölti
a halálbüntetés és az „időleges” sza-
badságvesztés közötti hézagot, s mint
ilyen, a halálbüntetés helyettesítője-
ként kezelhető.²

A Btá. fenntartotta az életfogytig
tartó szabadságvesztést. Ez összhang-
ban állt „A demokratikus államrend
és a köztársaság büntetőjogi védelmé-
ről” szóló 1946. évi VII. törvénnyel,

A halálbüntetés helyettesítője?

amely e büntetést szintén ismerte.

Az 1961. évi V. törvény megalkotását megelőző jogirodalmi vita egyik fő kérdése az volt, hogy mi legyen a sorsa a Btá. által fenntartott életfogytig tartó szabadságvesztésnek. A többségi vélemény szerint ez a jogintézmény betöltötte hivatását, s egy „szocialista büntetőkódexben” nem kaphat helyet. (Csak mellékesen jegyzem meg, hogy némileg elhalványította a szocialista humánusra utaló eme megállapítás jelentőségét az a tény, hogy például az első szocialista Btk. 295. szakasz (3) bekezdés b) pontja 10 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztéssel vagy halállal rendelte büntetni a társadalmi tulajdont károsító lopás, sikkasztás, csalás és hűtlen kezelés elkövetőjét, ha a bünszövettségben vagy visszaesőként elkövetett bűntett különösen nagy kárt okozott.)

Az előző megállapításra figyelemmel a Btk. az életfogytig tartó szabadságvesztést nem vette át. A későbbiekben sokat vitatott indokolás szerint: „...*ha a társadalom védelme nem követeli meg a halálbüntetés alkalmazását, akkor megvalósulhat a büntetés nevelő célja. Az eltelt átnevelése végett pedig nincs szükség életfogytig tartó szabadságvesztésre.*”

A Btk. kodifikációja során kialakult és uralkodóvá vált vélemény mintegy évtizeden át kiiktatta büntetőjogunkból a tárgyalt jogintézményt. A gyakorlatban előforduló kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekmények azonban hamarosan ráirányították a figyelmet a kiszorult életfogytig tartó szabadságvesztésre, s e büntetés Btk.-ból való száműzése azt eredményezte, hogy a maximális időtartamban kiszar-

bott határozott időn át tartó szabadságvesztés az egyéni átnevelésre vonatkozó lehetőség hiányában a társadalomvédelem igényeit tekintve sem lehetett alternatívája a halálbüntetésnek. Az életfogytig tartó szabadságvesztés hiányában viszont nem kínálkozott törvényes lehetőség a bíróságok számára „az élet és a halál át-hidalására”.

Az átnevelés lehetősége vagy lehetetlensége már annak idején e vonatkozásban is, bár teljesen más aspektusból, ráirányította a figyelmet a *halálbüntetés* kérdésére. Amikor azt hangsúlyoztuk ugyanis, hogy az elbírálás idején a bíróság az elkövető megjavíthatósága kérdésében nem tud dönteni, ebből az a következtetés adódott, hogy az átnevelés kérdése csak a büntetés végrehajtása során tisztázódhat, ami viszont egyet jelentett a halálbüntetés alkalmazásának kizárásával, mert minden ilyen esetben az elkövetőnek az életfogytig tartó szabadságvesztés alkalmazásával lehetőséget kellett volna kapnia a megjavulásra. Mindezekre figyelemmel — bár a halálbüntetést ekkor még nem iktattuk ki a büntető törvényből — az 1971. évi 28. sz. törvényerejű rendelet az életfogytig tartó szabadságvesztést újból bevezette azon elkövetői körre nézve, ahol az átnevelésre, a megjavulásra még volt lehetőség és azon bűncselekményi körön belül, ahol a törvény a halálbüntetés kiszabását is lehetővé tette.

A tvr. indokolása szerint a halálbüntetés és a határozott tartamú szabadságvesztés között a választás lehetősége nehézséget okozott a bíróságok számára, ha jelentős indokok szólnak

ugyan az elítéltnek a társadalomból való végleges kiiktatása mellett, de feltételezhető, hogy van remény az elítélt megjavítására. Az ilyen határesetben mind a halálbüntetés, mind a határozott tartamú szabadságvesztés kiszabása aggályos lehet, s végső soron a büntetési célok elérését veszélyezteti.

A tvr. a Btk. 39. szakasz (3) bekezdésének új szövegét az alábbiak szerint határozta meg: „Az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt akkor bocsátható feltételes szabadságra, ha a szabadságvesztésből legalább tizenöt évet, halmazati büntetés esetén legalább húsz évet kitöltött és alaposan feltehető, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül is elérhető.” A tvr. indokolása rámutatott, hogy ha az elítéltnek jogi lehetőség hiányában nincs reménye a szabadulásra, a büntetési cél megvalósulása „problematikus”.

A bírósági gyakorlat már ezt követően reagált arra a — későbbiekben is vitatott — kérdésre, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés nem tekinthető valóban határozatlan tartamú büntetésnek. Ez jelentkezett a feltételes szabadságra bocsátás szabályozása tekintetében is. „Életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltés esetében nem érvényesülnek a Btk. 39. szakasz (2) bekezdésének a–c pontjaiban meghatározott feltételes szabadságra bocsátást kizáró okok”.³

Az 1978. évi IV. törvény a szabadságvesztés e leghosszabb időn át tartó változatát fenntartotta, mert az ekkor uralkodó álláspont szerint az életfogytig tartó szabadságvesztés hiányában nem létezne átmenet a változatlan ma-

ximális időtartammal fenntartott határozott ideig tartó szabadságvesztés és a halálbüntetés között. Az életfogytig tartó szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a Btk. egységesen húsz évben határozta meg. Ez összefüggött azzal a másik törvényi szabályozással, mely a határozott tartamú szabadságvesztés felső határát húsz évben állapította meg, s így nem fordulhatott elő olyan helyzet, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt „jobban járjon”, mint a bármilyen hosszú, de határozott időtartamú szabadságvesztéssel sújtott személy.⁴

A Btk. indokolása szerint „szabadságvesztés határozatlan vagy határozott időtartamú. Határozatlan tartamú az életfogytig tartó szabadságvesztés...”, ami a törvényben mindig vagylagos büntetés. Alkalmazásának célja — az átnevelés reményének fenntartása mellett — az elkövető végleges izolálása a társadalom védelme érdekében. A jogirodalomban többen utaltak arra, hogy — az indokolás itt idézett szóhasználatával szemben — az életfogytig tartó szabadságvesztés nem határozatlan tartamú elítélés.

A magam részéről már korábban egyetértettem⁵ Földvári József véleményével, aki az életfogytig tartó szabadságvesztést nem tekinti (nem tekintette) határozatlan tartamú elítélésnek. „Az ilyen büntetéssel sújtott elítélt szabadulhat ugyan a büntetés-végrehajtási intézetből, de szabadulásának lehetőségei nem különböznek a határozott időtartamra ítélt feltételes szabadságra bocsátásának körülményeitől. A határozatlanság ab-

ban áll, hogy meddig él az elítelt. Ez azonban más, mint a szóban forgó ítéletek határozatlansága."⁶

E rövid történeti összefoglalásból is kiderül, hogy a tárgyalt jogintézmény pusztán léte és jogi természete egyaránt viták forrása volt. Amikor a legújabbkori szakaszban majd' egy évtizeden át száműzték büntetőjogi szabályaink közül, akkor egy büntetőjogi vákuumra tekintettel állították vissza, majd amikor a közelmúltban az Alkotmánybíróság kimondta a halálbüntetés alkotmányellenességét, valamiféle hasonló helyzet alakult ki, amely jelenleg is érzékelhető. A halálbüntetés kiküszöbölésével ugyanis a bíróságok azokban az esetekben, amikor korábban halálbüntetést alkalmaztak, most többnyire életfogytig tartó szabadságvesztést szabnak ki. Amit korábban ezen utóbbi büntetéssel sújtottak, ott a legsúlyosabb (vagy ahhoz közelítő) határozott ideig tartó szabadságvesztés kimondására kényszerülnek. A lényeg azonban az, hogy a legsúlyosabb megítélésű ügyekben egy büntetési nemmel csökkent a bíróságok számára biztosított büntetőjogi mozgástér, s a jogalkotás a tradicionálisan szabadságvesztés-centrikus magyar büntetési rendszerben ennek a pótlását — valamennyi szükséges igény figyelembevételével — ez ideig még nem találta meg.

Kiszabási gyakorlat

Sajátos képet mutat az elrendelések száma évek szerinti bontásban, különösképpen akkor, ha figyelembe vesszük, hogy a kiszabásra kivétel nélkül mindig csak emberölés (esetleg en-

nek kísérlete) miatt került sor,⁷ s az elítélteket a jogszabályban meghatározott idő eltelte után kivétel nélkül feltételes szabadságra bocsátották. Megjegyzem — összhangban a mellékletben közölt kimutatással — hogy erre első ízben az 1973-ban történő elítéléseket követően legkorábban 1988-ban kerülhetett sor.

A gyakorlat sajátos látzatát tovább fokozza, ha figyelembe vesszük, hogy a hatályos Btk. 24 olyan bűncselekményt ismer, mellyel szemben életfogytig tartó szabadságvesztés vagyilagosan alkalmazható. A jogalkalmazásban keletkező ellentmondás — mely a 24 (a minősítésbeli variációkat tekintve még ennél is több) bűncselekménnyel szembeni alkalmazás in abstracto lehetősége és az emberölés minősített eseteivel kapcsolatos in concreto kiszabás ténye között áll fenn — csak látszólagos, tekintettel arra, hogy a 24 bűncselekmény közül 6 állam elleni, 4 emberiség elleni, 2 közrend elleni, míg a többi 11 katonai bűncselekmény, melyek előfordulása csekély, szemben a relatíve jelentős gyakorisággal rendelkező emberölés büntetettével. Ez utóbbit és a 11 katonai bűncselekményt nem számítva, a megmaradt 12 bűncselekmény esetében a nyomozási elrendelések száma jelképes, az itt közölt kimutatás éveiben keletkezett ügyek 53%-a (34-ből 18!) — e minősítést tekintve vádemelés hiányában — el sem jutott a bírósági szakig, s figyelemmel a melléklethez fűzött megjegyzés 1. 3. és 4. pontjaiban foglaltakra, az arány — feltételezhetően — az itt közölnél is alacsonyabb.⁸

A katonai bűncselekmények közül

csak kétféle bűncselekmény miatt került sor nyomozás elrendelésére. A Btk. 343. szakasz (4) bekezdés 1. t. szerinti *külföldre szökés elkövetésének alapos gyanúja* miatt 1988-ban egy ízben elrendelt nyomozást a gyanúsított ismeretlen helyen tartózkodására tekintettel felfüggesztették.

A Btk. 355. szakasz (5) bekezdés a) pontjában foglalt *előjáró megölésének büntette* miatt 1988-ban 1, 1992-ben 2 esetben került sor nyomozás elrendelésére. Vádemelés mindhárom ügyben történt, de a bíróság a legsúlyosabb megítélésű esetben is 12 évi szabadságvesztés kiszabását (10 év közügyektől eltiltással együtt) elégségesnek tartotta. *A minősített emberölési ügyekben* 1980-tól kezdődően (1992-ig) 860 esetben került sor nyomozásra, ezek közül 712 alkalommal történt vádemelés. (82,7%) Figyelemmel arra, hogy a bíróságok 1980-tól 1991-ig 124 életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetést szabtak ki, megállapítható, hogy a hivatkozott eseteket tekintve a változó időszakban a vádemelésekhez képest az ilyen ítéletek 19,77%-ban fordultak elő.

Nem rendelkezem adatokkal arról, hogy az életfogytig tartó büntetéssel sújtott, majd feltételes szabadságra került elítéltek közül hányan jutottak vissza a büntetés-végrehajtási intézetekbe.

A Btk. a szabadságvesztés súlyának fokozására két lehetőséget kínál: *egyrészt a tartam, másrészt a tartalom révén*. Az elsöre az életfogytig tartó, illetve az általában hosszú tartamú szabadságvesztések alkalmazhatóságával, a másodikra a végrehajtási foko-

A társadalom védi önmagát

zatok (módok) és az ezeknek megfelelő büntetés-végrehajtási szabályok biztosításával nyílik lehetőség. E körben a jogalkalmazói dilemma abban összegezhető, hogy a jelenlegi szabályok a kiszabás során figyelembe veendő szempontokra tekintettel a bíróságot kényszerpályára állítják, mivel a társadalom védelmét biztosító életfogytig tartó büntetés hosszú időre a társadalomtól elszigetelt, börtönszindrómában élő elkövetőt teremt. A szabad élethez képest egy relatíve ingerszegény környezetben a normálistól eltérő módon reagál az elítélt az őt ért környezeti hatásokra, vagyis megváltozik. A büntetés-végrehajtásban dolgozók ezt a „megváltozott” személyt ismerik. Helyesen mutatott rá Vavró István: A problémát okozó ellentmondás a büntetés-végrehajtás lehetőségei

és a vele szemben támasztott igények között ott feszül, hogy a társadalmilag elfogadott normák közlése mesterséges környezetben, az elfogadás ellenőrzésének lehetősége nélkül történik, míg a büntetőintézetten kívüli élet közvetlen irányítás és felügyelet nélküli, holott az elkövetőnek valójában a társadalmi normák betartásához ott lenne szüksége segítségre.⁹ Mindez azt jelenti, hogy a társadalom önmaga védelmének hangoztatásával a hosszú tartamú, főként az életfogytig tartó szabadságvesztés helyesen még oly ritka alkalmazása esetén — figyelemmel a feltételes szabadságra bocsátás törvényi lehetőségére — önmagának állít csapdát. Ez a csapdahelyzet bár közvetlenül az elítéltet fenyegeti, közvet-

ve mégis a társadalmat zárja kelepcebe, mert a hosszan tartó elszigeteltség ellehetetleníti a reszocializációt, s a társadalom szembetalálja magát egy olyan bűnözői réteggel, amellyel nem tud mit kezdeni.

E rövid tanulmány tárgyát képező jogintézmény legújabbkori története arról tanúskodik, hogy még nem találtuk meg a szabadságvesztés vagy más büntetés tartamának és tartalmának optimális szintézisét, ami egyben a társadalom védelmének szükséges garanciális elemeit — a sikeres reszocializációhoz fűződő érdekek előtérbe állításával — biztosítaná.

Dr. Sárkány István

Jegyzet

1. Pauler Tivadar: Büntetőjogtan, Pest, 1864. 176. o.
2. Edvi Illés Károly: A Büntető Törvénykönyv magyarázata, Budapest, 1894. 84. o.
3. BJD. 1970–1973. Budapest, 1975. 5711. sz. 131. o.
4. Az 1993. évi XVII. tv. 6. szakaszával a Btk. a 47/A. szakasszal egészült ki, ennek (2) bekezdése szerint a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját — tizenöt és huszonöt év között — a bíróság az ítéletben határozza meg.
5. Sárkány István: A relatíve határozatlan tartamú szabadságelvonás a magyar büntetőjogban, különös tekintettel a szigorított
6. Földvári József: A büntetőnovella kriminálpolitikai törekvései. JK. 1973. 119. o.
7. Az Igazságügyi Minisztérium Statisztikai Osztályától származó adatokat az 1. számú melléklet tartalmazza.
8. A vádemelési adatokat az Ügyészségi Számítástechnika-Alkalmazási és Információs Központ, valamint a Katonai Főügyészség tájékoztatása alapján a 2. sz. melléklet tartalmazza.
9. Vavró István: A szabadságvesztés-büntetés és a kriminalitás. BSZ. 1975. 2. sz. 66. o.

TANULMÁNY

1. sz. melléklet

Az életfogytig tartó szabadságvesztés

Kiszabásának gyakorisága

Évszám	Kiszabások száma
1971	—
1972	—
1973	3
1974	6
1975	5
1976	8
1977	10
1978	14
1979	8
1980	13
1981	11
1982	9
1983	6
1984	14
1985	7
1986	13
1987	12
1988	19
1989	7
1990	10
1991	3

1982	Emberölés:	8
	Emberölés kísérlete:	1
1983	Emberölés:	5
	Emberölés kísérlete:	1
1984	Emberölés:	14
1985	Emberölés:	5
	Emberölés kísérlete:	2
1986	Emberölés:	11
	Emberölés kísérlete:	2
1987	Emberölés:	12
1988	Emberölés:	18
	Emberölés kísérlete:	1
1989	Emberölés:	6
	Emberölés kísérlete:	1
1990	Emberölés:	10
1991	Emberölés:	2
	Emberölés kísérlete:	1

Feltételesen szabadlábra bocsátottak évek és nemek szerinti bontásban**

Évszám	Férfi	Nő
1988	5	2
1989	1	1
1990	7	—
1991	3	—
1992	5	—

Kiszabásának oka*

Évszám	Ok
1981	Emberölés: 10
	Emberölés kísérlete: 1

* A kiszabási okra vonatkozó adatok csak 1981-től kezdődően álltak rendelkezésemre.

** Az adatok az IM Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságától származnak.

**Nyomozáskezdeményezések és vádemelések
az életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmények körében***

Megkezdett nyomozások

	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.	1987.	1988.	1989.	1990.	1991.	1992.
1. Alkotmányos rend erőszakos megváltoztatásának büntette 139. sz. (1) bek.	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1
2. Különösen súlyos rombolás büntette 142. sz. (2)bek.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Hazafurulás 144. sz. (2) bek.	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3	1	—
4. Kémkedés büntette 147. sz. (1) bek.	—	6	2	1	1	1	2	—	—	—	—	—	—
5. Államtitok v. kal. szolg. titok kiszolg. büntette 148. sz. (1) bek.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2

* Az adatok — az itt közölt évekre — a BM Adatfeldolgozó Hivatal Statisztikai és Tájékoztató Osztályától, 1988-tól kezdődően pedig a Katonai Főügyészségtől származnak. (A felsorolásból kihagytuk azokat a bűncselekményeket, amelyekben nem történt elkövetés, tehát nincs adat.)

TANULMÁNY

	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.	1987.	1988.	1989.	1990.	1991.	1992.
6. Béke elleni bűncselekmény 153. sz. — 157. sz.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	6
7. Háborús bűncselekmények 158. sz. — 165. sz.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
8. Előre kitervelt emberölés büntette 166. sz. (2) bek. a)	13	5	5	10	3	7	5	10	3	3	6	9	9
9. Nyereségvágyból v. más alj- célból elköv. emberölés bűn- tette 266. sz. (2) bek. b)–c)	19	16	23	14	15	17	18	15	20	15	18	39	33
10. Különös kegyetlenségei elköv. 13 emberölés bünt. 166. sz. (2) bek. d)	13	17	12	29	14	24	25	28	31	20	26	30	37
11. Hiv. személy ellen elköv. emberölés bünt. 166. sz. (2) bek. e)	3	1	—	1	—	—	1	—	1	3	1	5	1
12. Több emberen elköv. ember- ölés bünt. 166. sz. (2) bek. f)	2	8	8	15	13	6	20	14	17	12	9	10	21
13. Sok ember életét veszélyeztető— emberölés bünt. 166. sz. (2) bek. g)	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	1	1	1

1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992.

14. Kül. visszaesőként elk. em-berölés bünt. 166. sz. (2) bek. h)	2	4	—	2	—	1	5	2	2	—	3	3	2

15. Fegyveresen (csop., fontos szolg. telj. közb. szolg. felh.) elk. külf. szokás bünt. 343. sz. (4) bek. 1. t.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—

16. Előjáró (feljebbvaló ór, szolg. közeg) megöltésének bünt. 355. sz. (5) bek. a)	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2

Vádemelések

1. Alkotmányos rend erőszakos megváltoztatásának büntette 139. sz. (1) bek.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—

2. Különösen súlyos rombolás büntette 142. sz. (2) bek.	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

3. Hazaárulás 144. sz. (2) bek.	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—

4. Kémkedés büntette 147. sz. (1) bek.	—	1	2	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—

TANULMÁNY

1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992.

5. Államtitok v. katonai szolg. titok kiszolg. bünt. 148. sz. (1) bek.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Béte elleni bűncselekmények 153. sz. — 157. sz.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Előre kitérvett emberölés büntette 166.sz.(2) bek.a)	11	3	3	9	10	1	6	2	9	2	3	5	7										
8. Nyereségvágyból v. más alj. célból elköv. emberölés büntette 166.sz.(2) bek. b)–c)	14	11	19	10	12	14	16	14	18	11	14	25	25										
9. Külföldön kegyetlenségből elköv. emberölés büntette 166.sz.(2) bek. d)	13	17	10	29	13	22	24	26	28	20	24	28	33										
10. Hiv. személy ellen elköv. emberölés bünt. 166.sz.(2) bek. e)	2	1	—	1	—	—	1	—	1	3	1	3	1										
11. Több emberen elköv. emberölés bünt. 166.sz.(2) bek.f)	—	6	6	9	5	2	15	12	11	6	7	10	16										
12. Sok ember életét veszélyeztető emberölés bünt. 166.sz.(2) bek. g)	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1										

	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.	1987.	1988.	1989.	1990.	1991.	1992.
13. Kül. visszaöklént elk. emberölés bünt. 166. sz. (2) bek. h)	2	4	—	2	—	1	5	2	2	—	3	3	2
14. Előjáró (feljebbvaló ór, szolg. közzeg) megölésének bünt. 355. sz. (5) bek. a)	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2

Megjegyzés:

1. A hazaarulás Btk.-ban meghatározott büntetési bontása egységesen „hazárulás” bűncselekményként [144. szakasz (1)-(2) bek.] van nyilvántartva.
2. Államtitok vagy katonai szolgálati titok kiszolgáltatásának büntette 1991-től van nyilvántartva. A Btk. 148. szakaszát az 1993. évi XVII. tv. 103. szakasz (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.
3. A népirtás büntette a „béke elleni bűncselekmények” (153. szakasz — 157. szakasz) fogalomkörbe tartozó bűncselekményekkel együtt szerepel.
4. A polgári lakosság ellen elkövetett halált okozó erőszak büntette és a bűnös hadviselés büntette nem képezik önálló megfigyelés tárgyát, a Btk. 158. szakasz — 165. szakaszban meghatározott bűncselekményekkel együtt „háborús bűncselekmények” című alá tartoznak.
5. A nyereségvágyból vagy más aljas indokból illetve célból elkövetett emberölés büntette együtt egy kód/fogalomként van meghatározva.